

CEVAPLI KİTAPÇIK

Soru	1	2	3	4	5	6	Toplam
Puan	12	14	13	13	22	26	100

6 açık uçlu / kısa cevaplı soru · 100 puan. Yanıtlarında istenen işlem, gerekçe ve kanıt göster.

Yazılı provasıdır. Okulunun seçtiği senaryoyu kontrol et.

1. Edebiyat ve psikoloji · 12 puan

Bu çalışma için yazılmış hikâye parçası:

Nehir, salona girmeden önce konuşmasının ilk cümlesini beşinci kez fısıldadı. “Unutursam herkes güler,” diye düşündü. Kapı açılınca avucundaki notu daha sıkı tuttu; yine de içeri girdi.

Bu parçanın edebiyat ile psikoloji ilişkisini nasıl örneklediğini iki metin ayrıntısıyla açıklayınız. Parçadan hareketle kişiye kesin bir ruhsal hastalık tanısı konulup konulamayacağını gerekçelendiriniz.

Örnek yanıt

Edebiyat, kişinin kaygı gibi iç yaşantılarını düşünce ve davranışlarla görünür kılar. Unutursa herkesin güleceğini düşünmesi ve notu sıkı tutması kaygıyı düşündürür. Ancak kısa bir kurgu parçası klinik değerlendirme sağlamaz; buradan kesin ruhsal hastalık tanısı konulamaz.

- Kişinin dış davranışı ile iç düşüncesini birlikte oku.
- Edebi insan tasviri ile klinik tanı iddiasını birbirinden ayır.

Dikkat: Sıradan bir konuşma kaygısından hastalık adı üretmek.

2. Anlatım tekniklerinin işlevi · 14 puan

Bu çalışma için yazılmış hikâye parçası:

Kapının önünde durdu. “Şimdi girersem bana ne söyleyecekler?” diye içinden geçirdi. Eli tokmağa uzanınca on yıl önceki bir sabahı hatırladı: Aynı kapıdan elinde bavulla çıkmış, arkasından seslenen kardeşine dönüp bakmamıştı. Koridordan gelen ayak sesleriyle bugüne döndü. Elini tokmaktan çekmedi.

Parçada iç konuşma ve geriye dönüşün kullanıldığı bölümleri gösteriniz. Bu iki tekniğin kişinin şimdiki duraksamasını anlamamıza nasıl katkı sağladığını ayrı ayrı açıklayınız.

Örnek yanıt

“Şimdi girersem bana ne söyleyecekler?” kişinin iç konuşmasıdır; kaygısını doğrudan duyurur. On yıl önce bavulla çıkıp kardeşine bakmaması geriye dönüştür; bugünkü karşılaşma kaygısına geçmişteki ayrılığın zemin hazırladığını düşündürür.

- Şimdiki zaman akışından düşünceye ve geçmişe geçilen yerleri ayır.
- Her geçişin okura hangi yeni bilgiyi sağladığını belirle.

Dikkat: Bütün geçmiş zamanlı fiilleri geriye dönüş saymak.

3. Üslubun bıraktığı iz · 13 puan

Bu çalışma için yazılmış hikâye parçası:

Kapı kapandı. Ses kaldı. Kısa, kuru bir ses. Masada iki bardak, bir eksik el. Bekledim. Sonra yine bekledim. Duvar saati, susmayı bilmeyen tek şeydi odada.

Parçanın üslubunu belirleyen iki özelliği metinden örnekle gösteriniz. Bu özelliklerden birinin bekleyiş duygusuna katkısını açıklayınız.

Örnek yanıt

Kısa ve yer yer eksilteli cümleler kullanılmıştır: “Ses kaldı.”, “Kısa, kuru bir ses.” Ayrıca “bekledim” sözcüğü tekrarlanır. Kısa kesintiler ve tekrar, zamanın ağır ilerlediği kesintili/uzayan bekleyiş hissettirir.

- Ne anlatıldığından önce cümlelerin nasıl kurulduğuna bak.
- Biçimsel seçimin okuma ritmi ve duyguda yarattığı etkiyi açıkla.

Dikkat: Tema sözcüğünü üslup özelliği gibi yazmak.

4. Bir anahtarın anlamı · 13 puan

Bu çalışma için yazılmış küçürek hikâye:

Yıllar sonra eski evinin kapısını çaldı. Açan çocuk onu tanııyordu. “Ben burada büyüdüm,” dedi. Çocuk içeri seslendi: “Bir yabancı geldi!” Elindeki anahtarı cebine koydu.

Son cümlede anahtarın cebe konmasını, kişinin evle kurduğu ilişki bakımından yorumlayınız. Yorumunuzu iki metin ayrıntısıyla destekleyiniz; metnin kesin olarak söylemediği bir şeyi de belirtiniz.

Örnek yanıt

Anahtarın cebe konması, kişinin bir zamanlar kendine ait hissettiği eve artık aynı şekilde giremediğini/aidiyetinin değiştiğini kabullenmesi olarak yorumlanabilir. Yıllar sonra dönmesi ve çocuğun onu yabancı diye tanıması bu yorumu destekler. Evin kime ait olduğu veya kişinin neden ayrıldığı kesin verilmez.

- Anahtarın fiziksel işleviyle kişinin artık yabancı sayılmasını birlikte düşün.
- Yorumunu destekleyen ayrıntılarla bilinmeyen geçmiş ayrı.

Dikkat: Evin zorla elinden alındığını metnin kesin bilgisi saymak.

5. Anlamı koruyarak dil düzeltme · 22 puan

Hikâye taslağındaki cümleler:

“zeynep de eski defteri ankaraya götürdü mü”

“Kapak aşınmıştı ancak sayfalar sağlamdı.”

İlk cümleyi yazım ve noktalama kurallarına göre düzeltiniz. İkinci cümledeki “ancak” sözcüğünün kurduğu anlam ilişkisini açıklayıp aynı ilişkiyi başka bir bağlayıcıyla koruyarak cümleyi yeniden yazınız.

Örnek yanıt

“Zeynep de eski defteri Ankara’ya götürdü mü?”

Ancak, karşıtlık/beklentinin tersini gösterme ilişkisi kurar. “Kapak aşınmıştı fakat sayfalar sağlamdı.” biçimi aynı ilişkiyi korur.

- Özel adların yazımı ve soru biçimini düzelt.
- İkinci cümlede kapağın durumuna rağmen sayfaların farklı durumda olmasını ilişkilendir.

Dikkat: Ancak bu cümlede yalnız/sadece anlamında yorumlamak.

6. Küçürek hikâye yazma · 26 puan

Yazma çıkış noktası: Bir kapının önünde kalan anahtar. Gerçek bir kişiyi anlatmak zorunda değilsiniz.

Önce seçtiğiniz duygu/temayı ve kahramanın karşılaşacağı durumu birer cümleyle planlayınız. Ardından 50-80 sözcüklük bir küçürek hikâye yazınız. En az bir şeyi doğrudan söylemek yerine sezdiriniz; başlık koyunuz. Sonunda gözden geçirerek düzelttiğiniz bir ifadeyi ve düzeltme nedenini belirtiniz.

Örnek yanıt

Plan: Tema, değişen aidiyet. Durum, yıllar sonra eski evine dönen kişinin anahtarının işe yaramaması.

Başlık: Eşik

Anahtarı yıllardır cüzdanında taşıyordu. Sokağa döndüğünde evin boyası değişmişti ama basamak hâlâ aynı yerinden çatlaktı. Kapının önünde durdu, anahtarı uzattı. Kilit dönmedi. İçeriden bir çocuk sesi geldi: “Kimi arıyorsunuz?” Cevap verecek bir ad bulamadı. Anahtarı cebine koyarken basamaktaki çatlağa son kez baktı. Sonra elini cebinden çıkardı; yıllardır sıkıldığı küçük metal parçası artık avucunu acıtmıyordu.

Düzeltilme: “Ev farklıydı.” yerine “Evin boyası değişmişti.” yazdım; değişimi görünür ayrıntıyla anlattım.

- Tek bir durum ve duyguya odaklanarak ayrıntı seç.
- Bütün geçmişini açıklamak yerine nesne/eylemle sezdir; metni okuyup bir ifadeyi iyileştir.

Dikkat: Küçürek hikâyeyi olay içermeyen genel öğütler listesine dönüştürmek.